

Gedicht

Op mijn schoolboeken en schriften
op mijn schoolbank en de bomen
in het zand en in de sneeuw
schrijf ik jouw naam

Op alle bladzijden gelezen
en op alle lege bladzijden
steen bloed papier of as
schrijf ik jouw naam

Op vergulde beeltenissen
op de wapens der soldaten
op de koningen en hun kronen
schrijf ik jouw naam

Op de jungle, de woestijnen
op de nesten en de struiken
op de echo van mijn kindertijd
schrijf ik jouw naam

Op de wonderen der nachten
op het witbrood van de dagen
op seizoenen die verloofd zijn
schrijf ik jouw naam

Op mijn vodden van azuurblauw
op de schimmige zonnevijver
op het levendige maanmeer
schrijf ik jouw naam

Op de velden op de einder
op de vleugels van de vogels
en op de molen van de lommer
schrijf ik jouw naam

Op elk zuchtje dageraad
op de zee en op de schepen
op het zinloos gebergte
schrijf ik jouw naam

Op het schuimwit van de wolken
op het zweten van de storm
op de dichte vale regen
schrijf ik jouw naam

Op de fonkelende vormen
op de klokken van de kleuren
op de lijfelijke waarheid
schrijf ik jouw naam

Op de paden die ontwaakt zijn
op de uitgespreide wegen
en op overvolle pleinen
schrijf ik jouw naam

Op de lamp die aangaat
op de lamp die uitgaat
op mijn huizen weer bijeen
schrijf ik jouw naam

Op de gehalveerde vrucht
van de spiegel in mijn kamer
op mijn coconbed dat nu leeg is
schrijf ik jouw naam

Op mijn hond gulzig en teder
en op zijn gespitste oren
op zijn lompe hondenpoten
schrijf ik jouw naam

Op de klinkveer in mijn woorden
en op de mij vertrouwde dingen
op de vloed van vuur geprezen
schrijf ik jouw naam

Op elk lichaam dat zich geeft
op de voorhoofden van vrienden
op elke hand die 's uitgestoken
schrijf ik jouw naam

Op het raam van de verbazing
op attent gespitste lippen
die hoog boven de stilte uitgaan
schrijf ik jouw naam

Op mijn verwoeste toevluchtsoorden
op mijn ingestorte torens
op de muren van mijn wrevel
schrijf ik jouw naam

Op verlies zonder verlangen
op de naakte eenzaamheid
op het marcheren van de dood
schrijf ik jouw naam

Op de gezondheid die weer terug is
op gevaar dat is geweken
op de hoop zonder gedenken
schrijf ik jouw naam

En door de macht van een woord
begin ik opnieuw mijn leven
geboren werd ik om jou te kennen
om jou te noemen

Vrijheid

Paul Eluard (vertaling Alex van Lichten)

Overweging

Paul Eluard was een Franse surrealistische dichter – hij leefde van 1895 tot 1952 –, een intens levend mens.

Hij werd in de jaren twintig lid van de Franse Communistische partij, en zat in de tweede wereldoorlog in het verzet.

In 1942 schreef hij het hartstochtelijke gedicht Vrijheid dat Joke net heeft voorgedragen.

”...door de macht van een woord begin ik opnieuw mijn leven,
geboren werd ik om jou te kennen, om jou te noemen,
vrijheid.”

Vrijheid – in 1942 leek het een onbereikbaar ideaal.

Het gedicht is misschien wel zo lang, juist omdat vrijheid toen zo ver weg was.

Je kon zomaar opgepakt of neergeschoten worden,

omdat je van het 'verkeerde ras' was,

omdat je mening of je seksuele voorkeur of geaardheid niet strookte

met die van de bezetters,

omdat je niet gezond en sterk was, maar zwak of ziek of een beperking had.

Na een gigantische strijd, na onnoemelijk veel leed, na immense opofferingen werden vrede en vrijheid heroverd.

In West Europa mag je sinds 1945 weer zeggen wat je wilt,

kan je weer gaan en staan waar je wilt, zonder angst.

Daar mogen we best dankbaar voor zijn, want vrijheid is niet vanzelfsprekend.

In grote delen van de wereld zijn vrijheid en recht nog steeds,

of opnieuw, ver te zoeken,

gelden nog steeds, of opnieuw, die woorden van de profeet Micha

dat worden veracht wie in de poort het recht verdedigen,

dat worden verafschuwde wie de waarheid spreken,

dat de zwakken worden vertrapt en beroofd.

Vrijheid en recht moeten bevochten en verdedigd, steeds opnieuw.

De woorden van Micha kunnen ooit ook weer op ons land van toepassing zijn.

En veel vreemdelingen vinden terecht dat er in Nederland

nog wel wat schort aan die vrijheid.

Vrijheid en vrede zijn broos; weerloos, zoals alles van waarde weerloos is.

Waarom is vrijheid zo broos?

Omdat vrijheid kan worden misbruikt door mensen met verwerpelijke ideeën,

omdat vrijheid kan worden misbruikt om mensen te discrimineren, te beledigen, te kwetsen tot in het diepst van hun ziel.

Is dat dan geen reden om de vrijheid te beschermen met wetten en bepalingen?

Professor Rick Torfs, hoogleraar kerkelijk recht aan de universiteit van Turnhout, zei daar twee jaar geleden in een interview in Trouw¹ het volgende over:

Ik kies voor vrijheid omdat onvrijheid erger is.

Ik kies voor vrijheid in het besef dat die vrijheid altijd misbruikt zal worden.

Vrijheid heeft een grens, maar die komt best zo laat mogelijk ter sprake.

Elk gesprek over het leven staat toch ook niet in het licht van de dood?

Laten we het dus eerst over de vrijheid hebben, niet over haar grenzen.

Wetten die racisten, Holocaustontkenners en andere laakbare figuren aan banden leggen, zijn geen goed idee.

Elke beperking van de vrijheid blijft een nederlaag, ook al is die beperking soms noodzakelijk. Ook het verbieden van bv. cartoons van Mohammed, om moslims te sparen gaat me te ver. Wel of niet publiceren ervan moet een persoonlijke keuze zijn.

Wie de vrijheid wil inperken, doet dat doorgaans niet omdat hij de samenleving wil beschermen tegen verwerpelijke ideeën.

Hij doet het omdat hij vreest zelf ongelijk te hebben.

Wie een sterke mening heeft, hoeft die van anderen niet te vrezen.

Foute opinies krachtig bestrijden volstaat.

Tot zover Torfs.

Ons Amnestygroepje schrijft maandelijks aan de autoriteiten brieven waarin gevraagd wordt om recht:

om een eerlijk proces, om toegang tot een advocaat,

om berechting van degenen die gevangenen mishandeld hebben.

Wij schrijven vaak voor mensen die met grote moed hun mening verkondigen onder regimes waarin dat overduidelijk gevaarlijk is; echte helden zijn dat vaak.

Maar we schrijven regelmatig – ook vandaag! – voor mensen die misdaden hebben begaan, soms zelfs zeer zware misdaden.

Dat doen we omdat we met Amnesty vinden dat iedereen recht gedaan moet worden.

Wat iemand ook misdaan heeft, hij of zij heeft altijd recht op een eerlijk proces. Daaraan tornen betekent het einde van een rechtvaardige samenleving.

Wat is vrijheid nog waard als die alleen geldt voor gelijkgestemden?

Zo is het toch ook in dictaturen?

In Mattheus 5 staat het zo:

Als je alleen liefhebt wie jou liefheeft, welk loon verdienen je dan?

Doen de tollenaars dat ook niet?

Als je alleen je broeders groet, wat voor bijzonders doe je dan?

Doen de heidenen dat ook niet?

Jullie zullen dus onverdeeld goed zijn, zoals jullie hemelse Vader onverdeeld goed is.

Ruard Ganzevoort, hoogleraar praktische theologie aan de VU en lid van de eerste kamer voor Groen Links geeft in zijn pamflet 'spelen met heilig vuur' aan wat volgens hem de essentie van vrijheid is: Echte vrijheid is altijd de vrijheid van de ander. Echte vrijheid gaat over de vraag hoeveel ruimte we kunnen geven aan de ander, juist de ander die ons in de weg zit, op de tenen staat en tegen de haren strijkt.

Vrijheid vraagt om een kritische strijdbaarheid naast een kwetsbare openheid.

Ja inderdaad, soms word je gekwetst, soms doet vrijheid pijn.

Maar die pijn is de prijs die we moeten betalen voor dat grote goed, dat broze goed, dat vrijheid is.

Leve de vrijheid!

Dat wij de kracht en de moed vinden om ons voor de vrijheid in te zetten en te blijven inzetten.